

EXERCITATIO IVRIDICA
QVAESTIONEM 20
VTRVM IN FEVDO
FRANCO FOEMINAE
SVCCEDANT.
CONTINENS

QVAM
ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS AVCTORITATE
PRAESIDE

D. FRID. GOTTLIEB ZOLLERO

COD. P. P. O. ECCLES. CATHEDR. MERSEB. CAPITVL. CVRIAE
IN PROVINCIA SVPREM. ASSESSORE NEC NON FACVLTV. IVRID.

SENIORE ET ACADEM. DECEMV.
IN AVDITORIO ICTORVM
A. D. XXVI. IVNII MDCCLXXIX.

PVBLCICE DEFENDET
AVCTOR
GVSTAVVS ERNEST. GVILIEL. KOETZSCHKY
WVRZENA-MISN.

LIPSIAE
EX OFFICINA LOEPERIA

EXERCITATIO IURIDICA

QUESTIONEM

UTRUM IN RE VDO

FRANCO FORMINE

SV COEDARE

COMPTINE

ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS AVCTORITATE

D. ERND. GOTTFR. ZOLLERO

ED. P. O. TOLLIS. CATHED. IUR. CAP. I. CIV. I.

IN AVDITORIO ICTORVM

ANNO DOMINI MDCCCLXXII

TRIN. BELINNET

GVSTAVVS ERNEST. GABRIEL. ROETSCHE

LIBRARI

EX OFFICINA LIBRARI

§. I.

„In multis iuris nostri articulis deterior est conditio feminarum quam masculorum:“ sunt ipsa verba legis 9. ff. de statu hom. Interdum tamen illis, vel ob naturae suae fragilitatem, vel ob partus periculum, varia sunt indulta privilegia, adeo ut v. c. in intercessionibus, in materia dotis, item ratione poenarum et aliarum rerum feminae sint melioris conditionis quam masculi. In reliquis, ubi singulare quid non reperitur constitutum, par est utriusque sexus conditio, uti patet ex l. 4. Cod. de lib. praet. vel exhered. Iure enim et si de regula instituimus quaestionem, masculorum pariter, quam feminarum iura sunt paria, hinc recte dicit Paulus l. 1. ff. de Verb. signif. „Verbum si quis, tam masculos, quam feminas complectitur.“ Exinde apparet, diversitatem iurium, quae sexui feminino vel masculino competunt,

IV

tunt, vnice dependere ex voluntate legislatoris, et frustraneus est labor eorum, qui priuilegia certo includere numero volunt.

§. II.

Inter casus, in quibus feminarum deterior est conditio quam masculorum, imprimis numeranda mihi videtur successio in feudo, a qua feminae plerumque remouentur. Dixi, *plerumque*, nam extant nonnullae exceptiones, vbi feminis relicta est successio, vt in feudis femineis et aliis. Cum autem harum exceptionum multae grauibus disputationibus sint obnoxiae, inter quas facile primum locum meretur successio feminarum in feudo franco; pauca de ea re differere iuuat.

§. III.

Diuersa equidem circa vocabulum *francum* DD. est opinio. Alii ab attica lingua, qua *francum* fortem et nobilem significare volunt, deducunt, alii Franco Duci cui-dam hoc tribuendum esse demonstrant, nonnulli ex aduerso a libertate omnibus inaeestimabili, denominatum credunt. Et quamuis nobis non negandum sit, veritatem adhuc esse in incerto, et sententias quae huc referre solent DD. niti coniecturis, posteriori tamen opinioni, quae naturae rei propius accedit, adscribendum esse existimamus. *Frey* enim siue *frj* liberum est, vnde vocabulum *Francum* originem traxit a vocabulo *Franc*, quod idem est ac *liberum* et *immune*, vnde et *Franci* vocantur *liberi* cf. *Hotoman. in Franc. Gall. cap. 5. Pefold Thesaur. Pract. sub vocab. Frey. Franken et Borcholt. de feud. C. IV. n. 20.* Et in hunc vsque diem manet vulgare apud Germanos vocabulum, *die freyen Franken* h. e. *Franci liberi, seruitutis expertes*, non
a ma-

a magnitudine aut praerogatiua privilegiorum ac immunitatum, vti vulgo existimatur, sed a veteris illius in libertatem a Romano iugo vindicationis memoria sic dicti *vid. Cluver. Germ. antiqu. Cap. XXIX. §. 1. et 4.* Ex eo autem, quod vocabulum *Francum* sit Germanicae originis, facile potest deduci, hoc nomen apud Longobardos fuisse ignotum *cf. Sonsbek ad usum Feudal. p. 3. num. 25. et Curt. de Feudis p. 1. qu. 8. num. 27.* Res ipsa tamen ab analogia iuris feudalis non recedit sed potius in iure Longobardico approbata videtur, vti e. g. apparet *ex II. F. 104. cum feudum sic datum est, vt nullum pro eo seruitium fiat.* Caeterum feuda franca dicuntur interdum feuda honorata, *Ehrenlehne, conf. Eyben Elect. Feud. c. 13. §. 9.*

§. IV.

Est vero feudum francum nihil aliud quam feudum improprium ita constitutum, vt vasallus ab omnibus seruitiis sit immunis. Caue tamen ne intelligas alia seruitia, quam quae ad naturam feudi spectant, a fidei enim obligatione liber neutiquam est talis vasallus, quippe quae ad essentialia feudi pertinent, sine qua feudum non potest consistere, quamuis iuramentum fidelitatis vasallo expresse remitti possit, hoc enim *II. F. 3.* spectat ad naturalia feudi, quae quidem praesumuntur, sed per pactum inter dominum et vasallum initum, tolli vel immutari queunt. *I. Feud. 14. §. 2. et II. F. 2. §.* praeterea. A feudis francis vero distincta sunt feuda iuris Francorum, siue in quibus successio fit secundum mores Francorum. *cf. Rubeus ad ius feud. l. p. 122. n. 8.* In his primogenitum saltem admitti volunt, ita tamen, vt nec feminae excludantur. *vid. Horn. Jurispr. c. XXVI. §. 8.* (licet haec opinio DD. non omnibus numeris mihi absoluta videtur, cum haec feuda a feudis

VI

francis differant, et id quod singulare contingit in vno feudo, ad alterum applicationem non admittat.). Ideoque opponerentur feudis iuris Longobardici, vbi primogenitura non attenditur. *cf. Struv. iurispr. feud. C. V. §. 9.*

§. V.

Vt vero feudum vere dicatur francum, requiritur primo, vt immunitas a seruitiorum praestazione expresse sit concessa; quod etiam tunc factum censetur, si dominus directus se feudum francum aut liberum dare dixerit. Fieri regulariter solet haec remissio in literis inuestiturae, formula: *Wir bekennen, dass wir unsern lieben Getreuen dieses Lehn-Guth frey und zu rechten Mann-Lehn-Guthe mit Befreyung aller Dienste gnädigst gerichtet etc.* Exinde oritur quaestio, vtrum feudum dici possit francum, si seruitiorum in inuestitura nulla facta est mentio. Dubium forsitan mouetur, quod voluntatem nostram vel expresse, vel tacite per facta liquida declaremus, et cum ex analogia iuris taciti eadem sit vis ac expressi, valde probabilis videtur opinio, dominum directum, qui seruitiorum, quae de iure a vasallo exigere poterat, non fecit mentionem, eadem ipsi ex gratia remisisse, eundemque hac ex parte liberum effecisse. Sed contraria sententia verior videtur; conuenit enim analogiae iuris. Ad naturalia nempe feudi pertinet seruitiorum praestatio; vti in omnibus contractibus naturalia, nisi ab iis per pactum recesserint contrahentes, inesse praesumuntur, ita etiam qualitates feudi, quas ad naturalia refero, iuris auctoritate feudo constituto ita insunt et cohaerent, vt siue exprimentur siue omitantur, subintelligantur tamen tacite, et feudum comitentur. *vid. I. F. 7. II. F. 50. arg. l. II. §. 1. ff. de act. emt. vend.* Hinc teste *Horn. Iurispr. feud. c. XXVI. §. 16.* licet in Franconia Orientali mul-

multa feuda franca dentur, ipsorumque tractuum incolae *die freye Franken* vulgo dici soleant, non tamen omnia feuda, quae ibi inveniuntur statim pro liberis a seruitiis haberi possunt, nisi in inuestituris id expressum.

§. VI.

Secundum requisitum feudi franci, idest, vt vassallus ab omnibus seruitiis dicatur immunis. Quodsi enim vassallo certa quaedam seruitia tantum sint remissa, vel certa seruitia restrictionis causa expressa, vel loco seruitiorum, certus census, aut pensio quotannis, praestamus non est feudum francum, quamuis in literis inuestiturae tale dicatur, fit enim illud tantum abusu nec tam ex verbis, quam ex re ipsa iudicium fieri debet, hinc inde existunt, *Sattelfreye Güter, Sessleben*, et feuda censualia seu pensionalia. Hoc ex causa *Schneiderwinus P. I. n. 54. p. 16.* refert clausulam huc spectantem: *und dürfen uns davon keine Dienste leisten, wie denn ihre Eltc.in davon unsern Vorfahren auch keine Dienste gethan noch geleistet haben.*

§. VII.

Postquam iam et originem atque notionem feudi franci eiusque a feudo iuris Francorum discrimine exposui; nunc ad rem ipsam pergam et quaerum: an feminae in feudo franco succedere liceat nec ne? Qua quidem in re duas esse DD. diuersas sententias reperio. Alii enim, vt *Zafius, Dionysius Gothofredus, Schraderus, Ioh. Borcholten, Ioseph de Klinglin, Ioh. Erider, Fugmanus* etc. negant successionem feminarum in feudo franco. Alii vero, vt *Herm. Vulteius, Georg. Adam Strumius, Hartm. Pistoris, Samuel Styckius, Burcad. Gotth. Struuius, Bened. Carpzouius, Caspar. Henr. Hornius, Christ.*

Fri-

Frider. Schmidius et alii eam affirmant. Inter illos imprimis est Ioh. Borcholten qui in comment. in consuetud. feud. Cap. VII. n. 68. relatis antea quorundam eorum DD. opinionibus, feminis ius succedendi in feudo franco tribuunt, his utitur verbis: Caeterum contrariam sententiam quod femina in feudo franco non possit succedere Landens defendit in d. c. vni §. quia vidimus, num. 29. de his, qui feud. dare poss. Jacobi de feud. super verbis et feminis, n. 5. Duaren. de feud. c. 10. n. 7. Francisc. Curius in 3. parte tract. feud. n. 5. Et haec contraria sententia de iure verior videtur. Nusquam enim proditum est in libris notis, quod in feudo franco mulieres succedant. Et licet Vasallus qui feudum francum tenet, ad seruitia praestanda non sit obstrictus, tamen ad multa alia domino suo obligatus est, quae iuramento fidelitatis continentur, quaeque a muliere praestari non possunt. Quinimo mulier non tantum propter seruitia militaria, quae exhibere nequit, a successione feudi repellitur, sed etiam ob alias causas, quemadmodum expositum sit c. 1. supr., et satis notum est, quod vna causa prohibitionis cessante non propterea cesset tota prohibitio §. affinitatis cum similibus, Instit. de nupt. Denique ex regula iam saepius tradita, feudum in vno aliquo capite alteratum, in aliis capitibus non alteratis propriam suam naturam retinet, hanc posteriorem sententiam de iure verior esse affirmare possumus etc.

§. VIII.

Quorum argumentorum vniciue singularem respondebimus. In quibus autem primo loco hoc est: nullum exemplum successione feminae in feudum francum vnquam a DD. afferri potuisse. Quod mihi idem videtur ac si dixisset; nec vidi neque audiui neque etiam legi

legi vnquam, aliquem ob adulterium apud nos capite esse plexum, ergo non datur lex, quae adulteris talem poenam iniungit. Nemo facile erit, cui huius argumenti fragilitas non statim esset perspicua, itaque hoc argumentum mitam, et me potius ad aliud conuertam. Est vero hoc: Etsi vasallus qui feudum francum tenet ad seruitia praestanda non est obstrictus, tamen ad multa alia domino suo obligatus est, quae iuramento fidelitatis continentur et quae a femina praestari non possunt. At, quae sunt quae scio haec multa alia? Autor huius argumenti ne quidem vnum eorum commemorat et mihi nullum plane adesse videtur, quod commode a femina non praestari possit. Cum itaque hoc argumentum sit nimis generale, atque vagum ea-que de causa distinctam refutationem plane respuit; relicto hoc etiam argumento me statim ad aliud reiiciendum accingam.

§. IX.

Quod quidem huius est tenoris: Feudum in vno aliquo capite alteratum, in aliis capitibus non alteratis propriam suam naturam retinet. Si vero in rationem, cur feminis successio feudalis denegetur, inquiram, apparet, potissimam adaequatam atque in iure feudali expressam hanc esse, quod idoneae ad militiam non sint et seruire nequeant. *II. F. 36.* Cessante itaque in feudo franco hac ratione, ipsa etiam cessabit dispositio, feminas a successione excludens. Imo dominus ipse, dum seruitia remisit, atque sic impedimentum, quod feminis oberat, e medio sustulit, haec ad successionem tacite admisisse censetur, ad quam et expressie sexum sequiorem vocare potuisset. *II. F. 23.* Accedit *II. F. 104.* vbi successio feminarum in feudo perspicue traditur. Sunt vero verba legis haec: Si cui mili-

ti ad certum seruitium feudum fuerit datum, isque relicta ex se descendente femina, decesserit, quae id seruitium iuxta feudi conditionem non minus decenter praestare possit, quam masculus, etsi in inuestitura minime cautum sit, ut et feminae ad id aspirare valeant, eam tamen admitti rectum putamus. Quinimo hoc casu simul cum masculo in feudo eam succedere quidam putant, quod multo magis dignum obseruantia existimamus, cum feudum sic datum est, ut nullum pro eo seruitium fiat ut pleraque hodie feuda dantur. Scimus quidem, hoc capitulum esse ex eorum classe, quae vulgo *Extraordinaria* vocantur et quae *Antonius Mercurius*, quoniam eorum auctoritas suam iam tempore dubia esset *Extraneantes* vocauit. *Maurit. Dec. I. Controu. Feud. pos. ult.* Sed hoc non obistere arbitror, quo minus hoc in causa allegari possit. Etsi enim haec capitula quando ordinariis directo contrariantur, parum vel nihil ponderis habent, testimonium tamen illorum, si vel ad explicationem iuris feudalis faciunt, vel causam proponunt alibi non decisum neququam est reiiciendum. *H. Piss. l. 2. qu. 13. n. 89. et l. 2. qu. 34. n. 33. Struyck Synt. Sax. Iur. Feud. c. 1. aph. 7. n. 10. cf. praeterea Hornii Diss. de feudo franco cap. 26. et Herm. Vulceius de feudis lib. I. cap. 9. n. 41. Carpz. iurispr. for. Rom. Sax. P. III. C. XXIX. def. 12. etc.*

§. X.

Placet tamen hac in parte ut obseruemus distinctionem utrum vasallus masculus et feminas, vel eos solas relinquat. Sin hoc contingat nullum dubium occurrit eas statim esse admittendas ad successionem, in illo vero filii praeseruntur et filiae tantum deficientibus masculis ad successionem vocandas esse censeo. Cuius rei ratio potissimum

mum in conseruatione familiarum nobilium consistit, cui successio feminarum, quamdiu supersunt masculi, valde aduersatur. Conuenit etiam hoc dispositioni iuris feudalis, secundum quod feminae feudorum regulariter sunt incapaces et quamuis illis simul cum masculis expresse largiatur successio, solummodo deficientibus, masculis in subsidium admittantur.

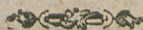
§. XI.

Caeterum quia reliqui, qui stant a partibus dissentientium iisdem fere argumentis ac Borcholren vsi sunt, eos hoc loco recensere ac repellere plane superfedere posse arbitror. Praesertim cum sententia illorum, qui successio- nem feminae in feudo franco affirmant, talibus argumentis est munita quae plane destrui nequeunt.

§. XII.

Obuenit hac occasione quaestio, ytrum Vasallus Francus domino egeno alimenta vt suppeditet, adigi queat. Sunt multi, qui id prorsus negant, et rationem in eo ponant, quod alimenta loco seruitiorum comprehendantur, et cum vasallus in feudo franco a praestatione seruitiorum sit immunis, exinde concludunt, iure perfecto ad alimenta egeno domino suppeditanda, vasallum minime cogi posse, sed referendum hoc esse ad officia humanitatis, quae solius vasalli arbitrio relinquuntur. Sed argumenta quo probare causam vulneratam volunt, satis incongrua mihi videntur. Quomodo enim, et ex qua lege defendere possunt, alimenta sub praestatione seruitiorum comprehendi? potius hoc quod affirmant est petitio principii, ex qua vera et adaequata conclusio minime fit. Contrarium expressis verbis docet ius Feudale Longobardicum II. F. 6.

Dum enim in eo loco de iuramento fidelitatis agitur feudista praescribit, vasallum qui iuramentum fidelitatis praestat, semper sex in memoria haberi debere; incolume, tutum, honestum, utile, facile et possibile. Et cum illorum susceperit interpretationem, ad primum refert, ne sit in damno domino suo de corpore suo. At quomodo quaeso corpus incolume esse poterit, si domino fame sit pereundum. Cum igitur vasallus qui a seruitiis praestandis ex gratia Domini est immunis, a fidelitate, quae ad substantiam feudi requiritur non liberetur, multo minus remissio seruitiorum inuoluet remissionem fidei, nullum sane est dubium, quin alimentorum, praestationem Dominus egenus a Vasallo iure perfecto petere queat.

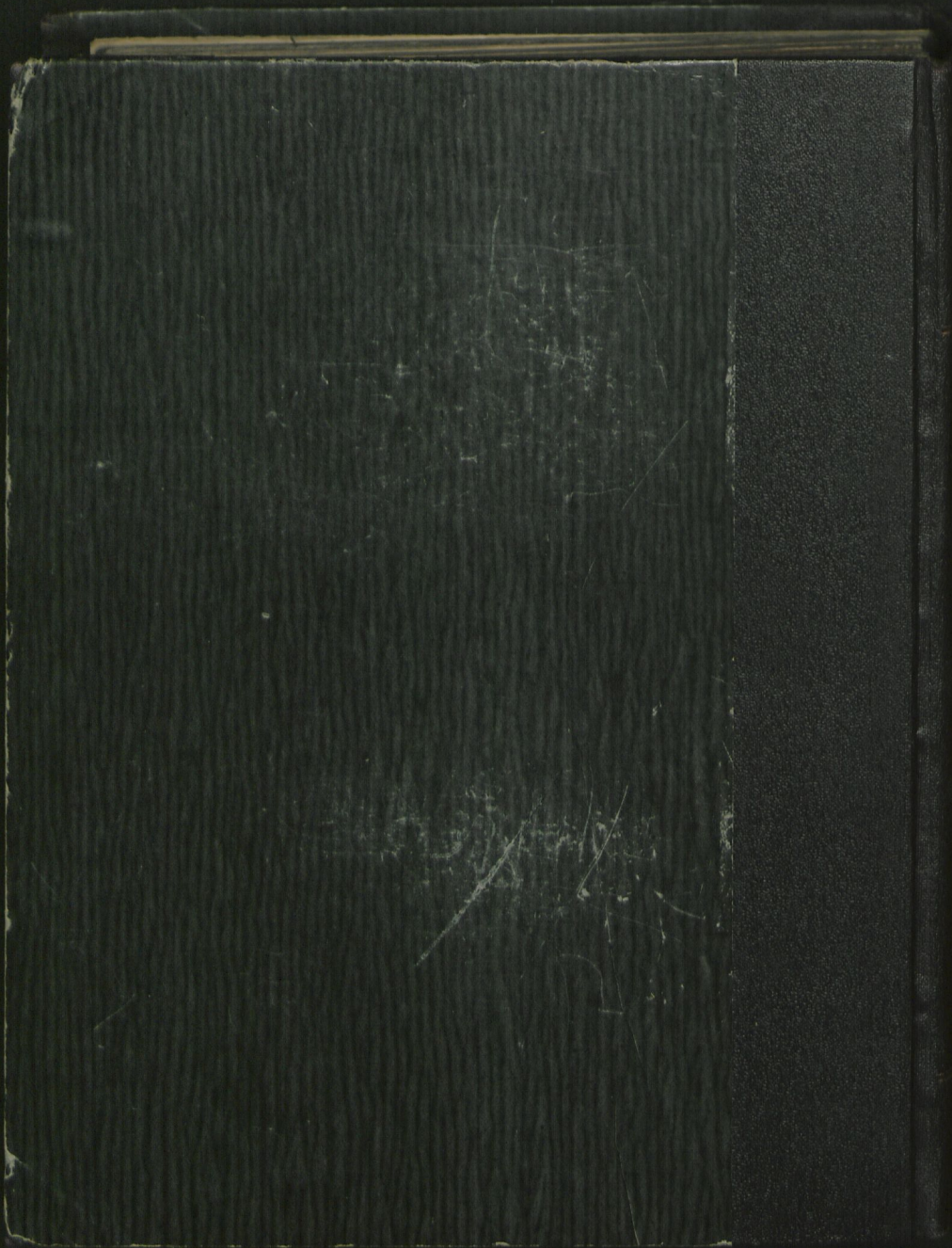
Leipzig, Diss., 1779 K-Z

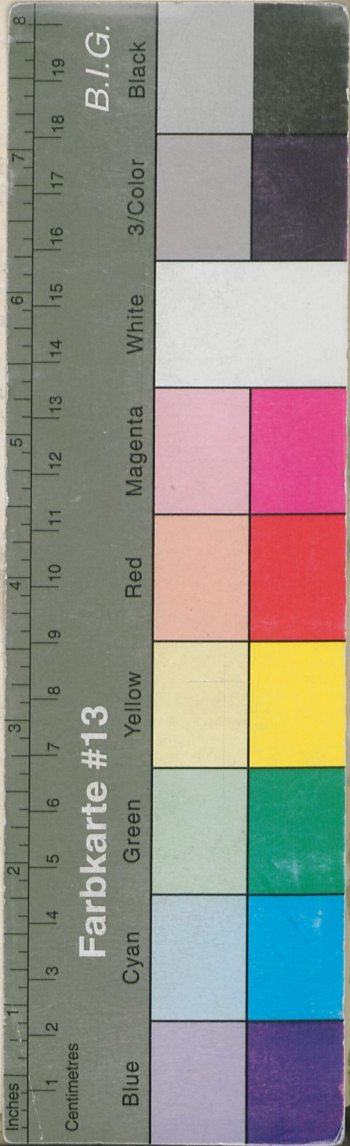
X 237 1913

ULB Halle
005 433 703

3

EXERCITATIO IVRIDICA
QVAESTIONEM
VTRVM IN FEVDO
FRANCO FOEMINAE
SVCCEDANT.
CONTINENS

QVAM
ILLVSTRIS ICTORVM ORDINIS AVCTORITATE
PRAESIDE
D. FRID. GOTTLIEB ZOLLERO
COD. P. P. O. ECCLES. CATHEDR. MERSEB. CAPITVL. CVRIAE
IN PROVINCIA SVPREM. ASSESSORE NEC NON FACVLTV. IVRID.
SENIORE ET ACADEM. DECEMV.
IN AVDITORIO ICTORVM
A. D. XXVI. IVNII MDCCLXXIX.

PVBlice DEFENDET
AVCTOR
GVSTAVVS ERNEST. GVILIEL. KOETZSCHKY
VVRZENA-MISN.

LIPSIAE
EX OFFICINA LOEPERIA